

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lipca 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Marcin Graczyk
Protokolant:	st. sekr. sądowy Dominika Kołpa

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 lipca 2016 r. w Warszawie

sprawy B. G. i R. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o przeniesienie odpowiedzialności na członka zarządu spółki za zobowiązania z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i FGŚP

z udziałem (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.

na skutek odwołania B. G. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 29 lipca 2011 r., nr (...)

oraz z odwołania R. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 4 listopada 2011 r., nr (...), znak: (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 29 lipca 2011 r. nr (...) w ten sposób, że nie obciąża B. G. jako Prezesa Zarządu Spółki (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. (KRS (...)) odpowiedzialnością za zobowiązania z tytułu zaległych składek ubezpieczeniowych za zatrudnionych pracowników na:

-ubezpieczenia społeczne za miesiąc 04/2008 w łącznej kwocie 4 367, 72 zł
(cztery tysiące trzysta sześćdziesiąt siedem złotych i siedemdziesiąt dwa grosze),

- ubezpieczenie zdrowotne za miesiąc 04/2008 w łącznej kwocie 1 159, 27 zł
(jeden tysiąc sto pięćdziesiąt dziewięć złotych i dwadzieścia siedem groszy),

-fundusz pracy i fundusz gwarantowanych świadczeń pracowniczych za miesiąc 04/2008 w łącznej kwocie 379,40 zł
(trzysta siedemdziesiąt dziewięć złotych i czterdzieści groszy),

2. oddala odwołanie R. M.,

3. zasądza od R. M. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. kwotę 2 400 zł (dwa tysiące czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

B. G. pismem z dnia 25 sierpnia 2011 r. wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 29 lipca 2011 r. nr (...), znak (...). Zaskarżonej decyzji zarzuciła naruszenie prawa materialnego to jest art. 116 § 1 pkt. 1 lit. B poprzez nieuwzględnienie faktu, iż niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) spółki (...) Sp. z o.o. w W. nastąpiło bez jej winy. Podkreśliła, że w okresie przełomu kwietnia i maja 2008 r., a zwłaszcza na dzień 26 maja 2008 r. w sposób niezawiniony nie miała kontaktu z finansami firmy. Wniosła o zmianę decyzji i zwolnienie jej z odpowiedzialności za zobowiązania z tytułu składek ubezpieczeniowych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie podkreślono, że (...) Sp. z o.o. w W. jako płatnik składek nie wywiązała się z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za zatrudnionych pracowników. Wskutek tego powstało zadłużenie na koncie płatnika w ZUS. Wobec spółki prowadzono bezskutecznie postępowanie egzekucyjne, które zostało umorzone. Odwołująca się pełniła funkcję prezesa zarządu spółki w okresie od 10.01.2008 r. do 26.05.2008 r. Spółka nie zgłosiła wniosku o ogłoszenie upadłości. Organ rentowy przytoczył przepisy, w oparciu o które wydał zaskarżoną decyzję.

W piśmie z dnia 30.11.2011 r. R. M. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 4 listopada 2011 r. numer (...), znak (...). W odwołaniu podkreślił, że w okresie od maja 2008 do 29.09.2008 nie był prezesem ani członkiem zarządu spółki (...) Sp. z o.o. w W.. Stanowisko prezesa zarządu spółki miał objąć dopiero w dniu 29 września 2008 r. Wobec powyższego, w jego ocenie, działania ZUS w stosunku do niego były bezpodstawne (odwołanie – k. 2 akt VII U 1672/11).

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie R. M. wniósł o jego oddalenie i podkreślił, że Spółka (...) Sp. z o.o. w W. jako płatnik składek zobowiązana była do opłacania składek za zatrudnionych pracowników na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Z obowiązku tego nie wywiązywała się, wskutek czego na jej koncie powstało zadłużenie. Wobec bezskuteczności egzekucji skierowanej do Spółki i faktu, że odwołujący się sprawował funkcję prezesa zarządu spółki od 26 maja 2008 r., organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję. Jednocześnie organ rentowy podkreślił, że R. M. nie wykazał, aby zachodziły okoliczności uwalniające go od odpowiedzialności za długi spółki względem ZUS.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 10 stycznia 2008 r. zawiązana została (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. aktem notarialnym Rep. A Nr (...). Kapitał Zakładowy spółki wynosił 50.000 zł. Kapitał zakładowy tworzyło 100 udziałów o wartości nominalnej po 500 zł każdy. Wspólnikami spółki byli R. M., który objął 60 udziałów o łącznej wartości 30.000 zł i B. G., która objęła 40 udziałów o wartości 20.000 zł. Prezesem Zarządu Spółki została B. G.. W dniu 26 lutego 2008 r. wprowadzono zmiany do umowy spółki w zakresie przedmiotu działalności (akt notarialny Rep. A nr (...) – k. 166 – 172).

B. G. od dnia 10 stycznia 2008 r. była prezesem zarządu (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. (KRS (...), NIP (...), REGON (...)) (okoliczność bezsporna). Siedziba spółki mieściła się przy ulicy (...) w W.. W siedzibie spółki znajdowały się również wszystkie dokumenty dotyczące spółki i jej działalności, w tym dokumentacja finansowa i księgową.

Spółka (...) Sp. z o.o. zatrudniała łącznie trzech pracowników, w tym B. G. i R. M.. W spółce była też zatrudniona M. P. od 1 marca 2008 r. Była ona kierownikiem produkcji.

W dniu 15 maja 2008 r. na koncie bankowym spółki nie było środków na zapłatę wymagalnych składek ZUS. Były wystawione faktury, które powinny być zapłacone na ten dzień na łączną kwotę 14.986, 41 zł (zeznania odwołującej, kopie faktur złożone do akt).

Spółka nabyła maszyny sprowadzone z T.: etykieciarkę, datownik, liczarki tabletek, za które zapłacono 60.000 zł (zeznania odwołującej).

W spółce w roku 2009 znajdował się majątek w postaci trzech maszyn, które zostały zajęte przez komornika sądowego, spółka wystawiała faktury i prosperowała (zeznania świadka M. P.)

Spółka (...) wystawiła między innymi faktury:

- z dnia 12 maja 2008 r. nr (...) na kwotę 1809,50 zł

- z dnia z dnia 6 maja 2008 r. nr (...) na kwotę 4880,81 zł

- z dnia 29 kwietnia 2008 r. nr (...) na kwotę 20.105,60 zł

- z dnia 8 kwietnia 2008 r. nr (...) na kwotę 15.327,59 zł

Współpraca pomiędzy B. G. i R. M. nie układała się dobrze. R. M. groził B. G.. Nakazał również pracownikowi ochrony aby nie wpuszczał B. G. na teren firmy, po jej rezygnacji z funkcji prezesa zarządu spółki. (zeznania odwołującej się i świadka M. P. – k. 44)

W dniu 26 maja 2008 r. odbyło się nadzwyczajne zgromadzenie wspólników Spółki (...) Sp. z o.o. w W.. Na posiedzeniu podjęto uchwałę nr 1 zgodnie z którą R. M. został prezesem zarządu spółki. Podjął się również jako nowy prezes do uregulowania wszelkich długów spółki. Pod Uchwałą widnieje podpis odwołującego (s. 55 akt rentowych), który podpisał także listę obecności Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników na którym została podjęta przedmiotowa Uchwała (s. 57 akt rentowych). B. G. złożyła rezygnację z funkcji prezesa zarządu spółki.

W miesiącu maj 2008 r. B. G. nie mogła skutecznie wykonywać swoich obowiązków jako prezes zarządu spółki. Została pozbawiona dostępu do pomieszczeń spółki oraz ksiąg spółki. Z dniem 26 maja 2008 r. przestała być prezesem zarządu spółki.

Wobec spółki prowadzone było postępowanie egzekucyjne do rachunku bankowego (okoliczność bezsporna, s. 91 akt rentowych). W związku z tym, że na zajętych rachunku bankowym nastąpił zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej, Zakład w dniu 04.08.2009 r. złożył wniosek o wyznaczenie wspólnego organu egzekucyjnego uprawnionego do dalszego łącznego prowadzenia egzekucji administracyjnej i sądowej (okoliczność bezsporna, s. 85 akt rentowych). Postanowieniem z dnia 30.09.2009 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy - Woli w Warszawie I Wydział Cywilny wyznaczył Komornika Sądowego do dalszego prowadzenia egzekucji (okoliczność bezsporna, s. 79-80 akt rentowych), który postanowieniem z dnia 12.04.2011 r. umorzył postępowanie egzekucyjne prowadzone w stosunku do dłużnika z uwagi na bezskuteczność egzekucji (okoliczność bezsporna, s. 71 akt rentowych). Ponadto organ rentowy uzyskał z Ministerstwa Sprawiedliwości informację, że ww. Spółki nie odnaleziono w elektronicznym rejestrze ksiąg wieczystych (s. 61) oraz informację z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, że Spółka nie figuruje w centralnej ewidencji pojazdów (s. 59).

Z informacji przekazanych organowi rentowemu przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi Południe w Warszawie oraz uzyskanych z Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie Sądu Gospodarczego X Wydział Gospodarczy wynika, że nie został zgłoszony wniosek o ogłoszenie upadłości Spółki (okoliczność bezsporna, s. 63-65) oraz nie toczy się postępowanie upadłościowe.

Decyzją z dnia 29 lipca 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. nr (...) znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. obciążył B. G. jako prezesa zarządu (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

w W. odpowiedzialnością całym swoim majątkiem za zobowiązania z tytułu zaległych składek za zatrudnionych pracowników:

- na ubezpieczenia społeczne za miesiąc kwiecień 2008 r. w łącznej kwocie 4367,72 zł, w tym z tytułu należności głównej 3172,72 zł oraz z tytułu odsetek za zwłokę liczonych na dzień 29 lipca 2011 r. w wysokości 1195 zł

- na ubezpieczenie zdrowotne za miesiąc kwiecień 2008 r. w łącznej kwocie 1159,27 zł w tym należność główna w wysokości 842,27 zł oraz odsetki za zwłokę liczone na dzień 29 lipca 2011 r. w wysokości 317 zł

- na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za miesiąc kwiecień 2008 r. w łącznej kwocie 279,40 zł, w tym należność główna 275,40 zł oraz odsetki za zwłokę liczone na dzień 29 lipca 2011 r. w wysokości 104 zł (okoliczność bezsporna).

Decyzją z dnia 4 listopada 2011 r. numer (...), znak (...). Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. orzekł o odpowiedzialności R. M. jako prezesa zarządu spółki (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. o odpowiedzialności całym swoim majątkiem za zobowiązania Spółki z tytułu zaległych składek ubezpieczeniowych za zatrudnionych pracowników:

- na ubezpieczenia społeczne za okres od 05.2008 r. do 03.2009 r. w łącznej kwocie 24.510,78 zł., w tym z tytułu należności głównej - 18.133,78 zł. oraz odsetek za zwłokę liczonych na dzień 04.11.2011 r. - 6.3777,00 zł.,

- na ubezpieczenie zdrowotne za okres od 05.2008 r. do 03.2009 r. w łącznej kwocie 6.551,47 zł., w tym z tytułu należności głównej - 4.848,47 zł. oraz odsetek liczonych na dzień 04.11.2011 r. -1.703,00 zł.,

- na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od 05.2008 r. do 03.2009 r. w łącznej kwocie 2.144,35 zł., w tym z tytułu należności głównej - 1.563,35 zł. oraz z tytułu odsetek liczonych na dzień 04.11.2011 r. - 551,00 zł (okoliczność bezsporna).

W dniu 3 lipca 2013 r. B. G. zawarła z R. M. umowę sprzedaży udziałów w spółce w której sprzedała przysługujące jej 40 udziałów o wartości nominalnej po 500 zł. Cena udziałów została ustalona na łączną kwotę 1 zł. Umowa została zawarta pod warunkiem zawieszającym podjęcia przez zgromadzenie wspólników uchwały o powołaniu pełnomocnika celem reprezentacji spółki (...) w postępowaniu VII U 1190//11 (kopia umowy - k. 411 – 412 akt). W dniu 3 lipca (...) odbyło się nadzwyczajne zgromadzenie wspólników spółki (...) Sp. z o.o. na którym powołano pełnomocnika spółki – adw. W. D. do reprezentowania spółki przed Sądem Okręgowym w sprawie VII U 1190/11 (kopia protokołu nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników – k. 412, kopia uchwały nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników – k. 414).

W dniu 8 stycznia 2016 r. uchwałą wspólników powołano na funkcję prezesa zarządu spółki B. N. (kopia uchwały – k. 419, 434)

Powyższy stan faktyczny był w zasadzie bezsporny. Wszystkie dokumenty złożone przez B. G. i R. M. w toku postępowania nie były kwestionowane. Sąd również uznał za wiarygodne wszystkie dokumenty zgromadzone w postępowaniu przed organem rentowym. Sąd nie dał wiary twierdzeniom R. M. zawartym w pismach procesowych co do daty objęcia przez niego funkcji prezesa zarządu spółki, bowiem okoliczność ta wynikała z dokumentów, a i sam odwołujący się w sądzie potwierdził, że został prezesem zarządu spółki w dniu 26 maja 2008 r. Sąd dał wiarę zeznaniom odwołującej się i świadków, co do okoliczności, iż B. G. nie miała faktycznej możliwości kierowania sprawami spółki i podejmowania czynności dotyczących opłacania składek ZUS po dniu 26 maja 2008 r., że nie była wpuszczana na teren siedziby spółki i nie udostępniano jej dokumentów finansowych i księgowych spółki. Ponadto sąd dał wiarę twierdzeniom B. G., iż sytuacja finansowa spółki w dniu 26 maja 2016 r. nie uzasadniała zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości ani wszczęcia postępowania układowego. R. M. w toku postępowania nie złożył żadnych wniosków dowodowych. Podobnie zainteresowana spółka (...) Sp. z o.o. nie wykazał asie inicjatywą dowodową. Organ rentowy ograniczył się do podtrzymywania stanowiska wyrażonego w zaskarżonych decyzjach i odpowiedziach na odwołanie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie B. G. zasługiwało na uwzględnienie. Natomiast odwołanie R. M. podlegało oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 116 § 1 i 2 ustawy z dnia 29.08.1997 r. — Ordynacja podatkowa (tekst jednolity Dz. U. z 2005 r., nr 8, poz. 60 ze zm.) za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu nie wykazał, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające ogłoszeniu upadłości albo niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) nastąpiło bez jego winy oraz nie wskazuje mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części. Tak określona odpowiedzialność członków zarządu obejmuje zaległości z tytułu zobowiązań spółki, których termin płatności upływał w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka zarządu.

Przepisy powyżej wskazane, stosownie do regulacji § 3 wskazanego artykułu, stosuje się do byłego członka zarządu. Zgodnie z art. 31 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r., nr 205, poz. 1585 ze zm.) powyżej powołany przepis ma zastosowanie do należności z tytułu składek.

Zgodnie z treścią § 2 art. 116 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa, odpowiedzialność członków zarządu spółki obejmuje zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań spółki, których termin płatności upłynął „w czasie pełnienia przez nich obowiązków” członka zarządu. Posłużenie się zwrotem „pełni obowiązki” wskazuje, że chodzi o rzeczywiste, czynne i faktyczne ich wykonywanie, a nie tylko piastowanie funkcji. Zgodnie z treścią art. 116 § 1 ordynacji podatkowej członek zarządu spółki może uwolnić się od odpowiedzialności za zaległości spółki, jeżeli wykaże, że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości spółki oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy.

W orzecznictwie podnosi się, że członek zarządu może się również uwolnić od odpowiedzialności za zaległości spółki, jeżeli w momencie gdy przestał być członkiem zarządu kondycja finansowa spółki nie dawała podstaw do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęcia postępowania układowego, co uległo zmianie w czasie, gdy nie pełnił już funkcji i nie miał wpływu na podjęcie tych działań. (Wyrok NSA z dnia 20 listopada 2003 r. III SA 110/02.)

Organ rentowy wydając zaskarżone decyzje wskazał, że spółka (...) Sp. z o.o. w W. zalegała z płatnością składek na ubezpieczenia społeczne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych świadczeń Pracowniczych. Jest to okoliczność bezsporna. Nie ulega także wątpliwości, że pierwsze zaległości dotyczyły składek za miesiąc kwiecień 2008 r. to jest za okres gdy funkcję prezesa zarządu spółki sprawowała B. G.. Od dnia 26 maja 2008 r. funkcję tę sprawował R. M..

Wbrew twierdzeniom organu rentowego, do dnia 26 maja 2008 r. nie zaistniały okoliczności stanowiące podstawę do ogłoszenia upadłości spółki lub wszczęcia postępowania układowego. Spółka (...) Sp. z o.o. rozpoczęła działalność kilka miesięcy wcześniej. Oczywiście jest, że w początkowym okresie prowadzenia jakiegokolwiek działalności gospodarczej może dojść do chwilowych trudności finansowych. Spółka dokonała inwestycji w zakup maszyn o łącznej wartości 60.000 zł. Nadto wystawiła faktury, które nie zostały zapłacone w terminie przez spółkę (...), której współnikiem był R. M.. Kwoty jakie wpłynęłyby do (...) Sp. z o.o. z tytułu tych faktur byłaby wystarczająca na zapłatę składek na ubezpieczenia społeczne za jeden miesiąc. Z materiału dowodowego nie wynika również, aby na dzień 26 maja 2008 r. spółka zalegała z innymi płatnościami. Trudno uznać, że zaleganie z płatnością składek za jeden miesiąc już stanowi podstawę do stwierdzenia, że spółka z o.o. utraciła płynność finansową, a co więcej, że jest to stała sytuacja. B. G. rezygnując z funkcji prezesa spółki nie mogła przewidzieć, że kolejny prezes zarządu spółki R. M. doprowadzi do sytuacji, w której spółka ta faktycznie i długotrwale zaprzestanie płacenia należności, w tym składek na ubezpieczenie społeczne.

W ocenie Sądu Okręgowego brak jest podstaw do stwierdzenia, że B. G. miała podstawy do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości lub o wszczęcie postępowania układowego.

Natomiast odwołanie R. M. okazało się całkowicie bezzasadne i jako takie podlegało oddaleniu. Odwołujący się ograniczył się jedynie do zakwestionowania faktu powołania go na funkcję prezesa zarządu spółki (...). Próbując wprowadzić Sąd Okręgowy w błąd złożył do akt odpis z rejestru spółek, z którego wynikało, że na dzień 29 września 2008 r. (k. 3 akt VII U1673/11) nie pełnił funkcji prezesa zarządu spółki. Okoliczność ta jednak nie znajduje potwierdzenia w pozostałym materiale dowodowym. W dniu 26 maja 2008 r. odbyło się nadzwyczajne zgromadzenie wspólników spółki, które odwołało z funkcji prezesa zarządu spółki B. G., a powołało na tę funkcję R. M.. R. M., będąc osobą upoważnioną do zgłaszania zmian w rejestrze spółek, nie dopełnił tego obowiązku i nie doprowadził do ujawnienia w rejestrze zmian dotyczących organów spółki. W dalszym toku postępowania R. M. nie składał żadnych wniosków dowodowych i nie stawiał się na wezwania sądu. Należy więc uznać, że nie wykazał inicjatywy dowodowej, choć to na nim, w oparciu o treść art. 6 KC spoczywał ciężar udowodnienia prawdziwości jego twierdzeń.

Zgodnie z treścią art. 6 KC ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.

R.M. w swoim odwołaniu nie zakwestionował wysokości zadłużenia spółki (...) Sp. z o.o. wobec organu rentowego. Należało więc uznać, że była to okoliczność bezsporna. Nadto, odwołujący się nie podnosił żadnych okoliczności, z których wynikałoby, że zgłosił w odpowiednim terminie wniosek o ogłoszenie upadłości lub wniosek o wszczęcie postępowania układowego. Z pozostałego materiału dowodowego jasno wynika, że takich wniosków R. M. nie zgłaszał. Wobec powyższego Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że odwołujący nie udowodnił, że zaistniały jakiegokolwiek okoliczności uwalniające go z odpowiedzialności za zadłużenie spółki względem ZUS.

Zgodnie z wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Bydgoszczy z dnia 15.07.2010 r., I SA/Bd 481/10 w orzeczeniu o odpowiedzialności członka zarządu organ jest zobowiązany wskazać jedynie okoliczności pełnienia obowiązków członka zarządu w czasie powstania zobowiązania podatkowego, które przerodziło się w dochodzoną zaległość podatkową spółki oraz bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce, gdyż ciężar wykazania którejkolwiek okoliczności uwalniającej od odpowiedzialności spoczywa na członku zarządu.

Odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe (składkowe) normuje ustawa z 29 sierpnia 1997r. ordynacja podatkowa (Dz.U. tekst jedn. 2005 Nr 8, poz 60) zaś do tej ustawy odsyła przepis art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. nr 137 poz. 887 ze zm.). Stanowi on, że do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio: art. 12, art. 26, art. 29 § 1 i 2, art. 33 § 1, art. 33a, art. 33b, art. 51 § 1, art. 55, art. 59 § 1 pkt 1, 3, 4, 8 i 9, art. 60 § 1, art. 61 § 1, art. 62 § 1, 3-5, art. 72 § 1 pkt 1 i 4 i § 2, art. 73 § 1 pkt 1 i 5, art. 77 § 1 pkt 1 lit. a), b) i d), art. 77b, art. 78 § 1, 3 pkt 1 i 3, art. 91, art. 93, art. 93a-93c, art. 93e, art. 94, art. 97 § 1, art. 98 § 1 i 2 pkt 1, 2, 5 i 7, art. 100 § 1, art. 101 § 1, art. 105 § 1 i 2, art. 106 § 1 i 2, art. 107 § 1, 1a, 2 pkt 2 i 4, art. 108 § 1 i 4, art. 110 § 1, 2 pkt 2, § 3, art. 111 § 1-4 i § 5 pkt 1, art. 112, art. 113, art. 115, art. 116, art. 116a, art. 117, art. 118 § 1 i 2 oraz art. 119 ustawy - Ordynacja podatkowa.

Natomiast w myśl art. 32 do składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

Natomiast zgodnie z art. 107 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Ordynacja podatkowa (Dz.U. nr 137 poz. 936 ze zm.) w przypadkach i w zakresie przewidzianych w niniejszym rozdziale za zaległości podatkowe podatnika odpowiadają całym swoim majątkiem solidarnie z podatnikiem również osoby trzecie. Jeżeli dalsze przepisy nie stanowią inaczej, osoby trzecie odpowiadają również za odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych.

Odpowiedzialność członków zarządu, obejmuje zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań, które powstały w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka zarządu.

Zatem w świetle wyżej cytowanych przepisów nie budzi wątpliwości, iż zasadą jest obciążenie członka zarządu spółki odpowiedzialnością za zobowiązania z tytułu należności składkowych i to wraz z odsetkami i kosztami egzekucji.

Natomiast zgodnie z regułą procesową określoną w art. 6 kc to na członku zarządu ciąży obowiązek wykazania, że zachodzą okoliczności wyłączające jego odpowiedzialność. Stosownie do art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, chyba że członek zarządu wykaże, że we właściwym czasie zgłoszono upadłość lub wszczęto postępowanie układowe albo że niezgłoszenie upadłości oraz brak postępowania układowego nastąpiły nie z jego winy, bądź też wskaże on mienie, z którego egzekucja jest możliwa. Przy czym odpowiedzialność ta obejmuje zobowiązania, które powstały w czasie pełnienia przez nich obowiązków członków zarządu spółki (art. 116 § 2 Ordynacji podatkowej). Jeżeli zatem spółka posiada zaległości z tytułu zobowiązań składkowych powstałych w czasie, gdy dana osoba była członkiem jej zarządu, a egzekucja wobec spółki okazała się bezskuteczna, to osoba ta może się zwolnić od odpowiedzialności, jeżeli wykaże, że we właściwym czasie zgłoszono upadłość lub wszczęto postępowanie układowe, albo że niezgłoszenie upadłości oraz brak postępowania układowego nastąpiły nie z jej winy, albo wskaże mienie, z którego egzekucja jest możliwa.

Nie budzi wątpliwości, że dwie z przewidzianych w tym przepisie przesłanek zwalniających od odpowiedzialności odnoszą się do zgłoszenia upadłości lub wszczęcia postępowania układowego. Należy w związku z tym wskazać, że zgodnie z art. 21 ust 1 Ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (tekst pierwotny: Dz. U. 2003 r. Nr 60 poz. 535)(tekst jednolity: Dz. U. 2009 r. Nr 175 poz. 1361) dłużnik jest obowiązany, nie później niż w terminie dwóch tygodni od dnia, w którym wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości, zgłosić w sądzie wniosek o ogłoszenie upadłości.

2. Jeżeli dłużnikiem jest osoba prawna albo inna jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, obowiązek, o którym mowa w ust. 1, spoczywa na każdym, kto ma prawo go reprezentować sam lub łącznie z innymi osobami.

Art. 10 i 11 w/w ustawy wskazuje kiedy powstał stan niewypłacalności. Natomiast stosownie do art. 14 ust 1 jeżeli zostanie uprawdopodobnione, że w drodze układu wierzyciele zostaną zaspokojeni w wyższym stopniu, niż zostaliby zaspokojeni po przeprowadzeniu postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku dłużnika, ogłasza się upadłość dłużnika z możliwością zawarcia układu. O ogłoszeniu upadłości z możliwością zawarcia układu orzeka sąd rejonowy-sąd gospodarczy (art. 51 ust. 1 pkt 2).

Podkreślić jednakże należy, że art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej nie odwołuje się wprost do w/w terminów, lecz posługuje się niedookreślonym pojęciem „zgłoszenie wniosku o upadłość lub wszczęcie postępowania układowego we właściwym czasie”, co uznać należy za zabieg zamierzony, uzasadniony celem tej regulacji prawnej. Z uwagi na to, że unormowanie to ma stanowić dodatkową gwarancję uzyskania należnych świadczeń, a jego celem jest obciążenie członków zarządu obowiązkiem wyrównania uszczerbku poniesionego w tym zakresie wskutek ich zawinionego działania, wykładnia tego przepisu powinna uwzględniać przede wszystkim funkcję ochrony praw podmiotu uprawnionego do uzyskania należności składkowych, która jest jednocześnie funkcją postępowania upadłościowego.

W/w art. 21 Prawa upadłościowego i naprawczego określa jedynie termin, którego zachowanie, w założeniu ustawodawcy, pozwoli ten cel możliwie najpełniej zrealizować. Nie oznacza to jednak, że w każdej sytuacji zgłoszenia wniosku o upadłość z uchybieniem tego terminu, cel, o którym mowa, nie będzie mógł być zrealizowany. Z tej też przyczyny konieczne jest dokonanie w każdym przypadku indywidualnej oceny, czy w warunkach występujących w konkretnej sprawie, przesłanka o jakiej mowa w art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej została spełniona przy uwzględnieniu okoliczności, iż z punktu widzenia realizacji celu postępowania upadłościowego oraz omawianego

przepisu wniosek o ogłoszenie upadłości powinien być zgłoszony w takim czasie, żeby wszyscy wierzyciele mieli możliwość uzyskania równomiernego, chociaż tylko częściowego, zaspokojenia z majątku spółki. Z tym jednakże zastrzeżeniem, iż dla spełnienia przesłanki uwolnienia się od tej odpowiedzialności, nie wystarczy samo wystąpienie z wnioskiem o ogłoszenie upadłości, ale koniecznym jest także dokonanie wszelkich czynności procesowych niezbędnych dla kontynuowania tego postępowania, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 stycznia 2004 r. II CK 356/2002 (Glosa 2005/2 poz. 21). Orzeczenie to dotyczyło wprawdzie art. 298 kh, lecz Naczelny Sąd Administracyjny zauważa, że podobne, choć nie identyczne, zasady odpowiedzialności, jak przewidziane w art. 116 Ordynacji podatkowej, zawarte były w art. 298 kh, a od dnia 1 stycznia 2001 r. w art. 299 ksh. Porównanie zaś tych regulacji uzasadnione jest już z uwagi na samo brzmienie i ratio legis wymienionych przepisów, chociaż art. 116 Ordynacji podatkowej, w przeciwieństwie do wskazanych przepisów kh i ksh nie przewiduje możliwości zwolnienia członka zarządu od odpowiedzialności za jej zobowiązania w razie wykazania, iż pomimo niezgłoszenia upadłości oraz niewszczęcia postępowania zapobiegającego upadłości wierzyciel nie poniósł szkody.

Odpowiedzialność za zrealizowanie tego celu spoczywa na członkach zarządu spółki, oni są bowiem uprawnieni i zobowiązani do kontrolowania stanu finansów i majątku spółki oraz do zgłoszenia wniosku o upadłość lub otwarcie postępowania układowego, gdy zachodzą do tego podstawy. Każdy zatem z członków zarządu spółki z należytą starannością powinien zadbać o ochronę interesów wszystkich wierzycieli zagrożonych stanem niewypłacalności spółki i nie dopuścić, aby niektórzy z wierzycieli zostali zaspokojeni ze szkodą dla innych.

Z przytoczonych wyżej względów należy podzielić pogląd zawarty w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 5 maja 2005 r. FSK 1663/2004 (LexPolonica nr 400040) iż wniosek o ogłoszenie upadłości może być uznany za zgłoszony we właściwym czasie, gdy wykazane zostało, że zgłaszając go zarząd (członek zarządu) uczynił ze swej strony wszystko, by nie dopuścić do zniweczenia celu postępowania upadłościowego poprzez stworzenie sytuacji, w której niektórzy wierzyciele są zaspakajani kosztem innych. Przesłanka ta jest spełniona w szczególności, gdy zarząd (członek zarządu), ustali, że stan interesów spółki uzasadnia zgłoszenie wniosku o upadłość lub otwarcie postępowania układowego oraz że czynność taka nie została dokonana, niezwłocznie złoży odpowiedni wniosek. Przedstawiony sposób rozumienia, a przede wszystkim stosowania art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej znajduje oparcie w ratio legis tego przepisu, a także jest uzasadniony jego brzmieniem i nie prowadzi do rozszerzenia jego oddziaływania. Skoro stosownie do tego przepisu członek zarządu odpowiadać ma na zasadzie winy za brak możliwości zaspokojenia należności składkowych / podatkowych / Skarbu Państwa w sytuacji niewypłacalności spółki, to dla zwolnienia się z tej odpowiedzialności zainteresowany winien wykazać, że nie ponosi winy w zniweczeniu możliwości równomiernego z wszystkimi innymi wierzycielami zaspokojenia się Skarbu Państwa w toku postępowania upadłościowego.

Zauważyć w tym miejscu należy, iż omawiany art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej nie wprowadza rozróżnienia, iż przesłanka braku winy jako okoliczność wyłączająca odpowiedzialność członka zarządu za zaległości podatkowe spółki odnosi się wyłącznie do braku winy umyślnej czy też braku winy nieumyślnej. Przesłanka ta odnosi się więc do obu wskazanych postaci winy, w tym winy nieumyślnej. Innymi słowy mówiąc członek zarządu może uwolnić się od odpowiedzialności za zaległości podatkowe spółki dopiero wówczas, gdy wykaże, iż nie ponosi winy również nieumyślnej, a więc, że nie przewidywał i nie mógł w żaden sposób przewidzieć, iż zaistniała w danym momencie sytuacja finansowa w spółce wymaga zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości bądź wszczęcia postępowania układowego w celu zapewnienia ochrony interesów jej wierzycieli przez niewypłacalnością.

Wskazać przy tym należy, iż przepis art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1361 ze zm.), zgodnie z którym, Sąd może oddalić wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli opóźnienie w wykonaniu zobowiązań nie przekracza trzech miesięcy, a suma niewykonanych zobowiązań nie przekracza 10% wartości bilansowej przedsiębiorstwa dłużnika; przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli niewykonanie zobowiązań ma charakter trwały albo gdy oddalenie wniosku może spowodować pokrzywdzenie wierzycieli, jest adresowany do sądu, a zatem jedynie sąd może skorzystać z możliwości oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Omawiana norma nie stanowi podstawy do uznania, że w razie wystąpienia przesłanek określonych w art. 12 ust. 1 prawa upadłościowego i naprawczego, członek zarządu spółki może sam dokonać oceny celowości złożenia wniosku i w przypadku uznania, iż jego złożenie jest niecelowe, nie ma obowiązku zgłoszenia wniosku o upadłość, a w związku z

tym nie ponosi winy w jego niezgłoszeniu (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi - I Wydział Cywilny z 2012-01-27, I ACa 462/11, Opubl: Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych rok 2013, Nr 1, poz. 2, str. 39).

W realiach niniejszej sprawy, w ocenie Sądu Okręgowego przepis powyżej wskazany ma istotne znaczenie. Skoro bowiem B. G. wiedziała, że składki na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych nie zostały opłacone przez okres tylko jednego miesiąca, to mogła przypuszczać, że po uzyskaniu należności od dłużników, będzie możliwe uregulowanie tych jednomiesięcznych zaległości. Dodać także należy, że B. G. nie była wpuszczana na teren siedziby spółki i została pozbawiona możliwości działania w imieniu spółki, czy choćby dysponowania dokumentami spółki, choć nadal pozostawała współnikiem. Okoliczność ta, zdaniem Sądu uzasadnia uznanie, że odwołująca bez własnej winy nie mogła zgłosić wniosku o ogłoszenie upadłości spółki lub wszczęcie postępowania układowego.

Natomiast R. M. nie wykazał w toku postępowania żadnych okoliczności, które pozwoliłyby na stwierdzenie, że nie powinien ponosić odpowiedzialności z tytułu zadłużenia płatnika składek.

W tych okolicznościach na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. i wymienionych wyżej przepisów prawa orzeczono jak w sentencji.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. mając na uwadze wynik sprawy oraz wartość przedmiotu sporu. Ponieważ odwołujący się R. M. przegrał proces, a organ rentowy był reprezentowany przez fachowego pełnomocnika, a wartość przedmiotu sporu w jego przypadku przewyższała 10.000 zł, to na podstawie przepisu § 6 ust 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 490), Sąd zasądził od odwołującego się na rzecz organu rentowego kwotę 2400 zł.